

PAMĚTI
farnosti Těšetické.

PODÁVÁ

JAN J. HALOUZKA.

(Otištěno z olomouckého „Pozora“ roč. 1878.)

Čistý výtěžek věnuje se „Matici Opavské“.

Cena 20 kr.

V OLOMOUCI 1878.
NÁRODNÍ KNĚHTISKÁRNA KRAMÁŘE A PROCHÁZKY.
NÁKLADEM VLASTNÍM

Bez úprav přepsal Tomáš Coufal z Vojnic L.P.2006

Dědina „Těšetice“ postavena jest na čiré požehnané rovině omezené Olomoucem, Náměstí a Litovlí, vzdálena jsouc od města Olomouce as 2 hodiny cesty na západ.

L. 1792 bylo v Těšeticích 48 domkův a chalup a 437 obyvatelů. (Svoy. I.) L. 1839 52 domků se 404 obyvateli, z nichž 21 pololániků, 6 „zahradníků“. Jedna krčma, 1 mlýn a pivovar s palírnou. (Volný V. 420.) Přifařených osad k Těšeticům pět jest: Ojnice, Luběnice, Rataje, Ustín a Skalov.

Těšetice jméno mají rodové, t.j. takové, kterýmž označuje se rod Těšeticův po starostovi svém Těšetě čili Tešate nazvaný. „Křestné“ jméno slovanské „Těšata“ vyskytuje se již r. 1078 na listině knížete olomuckého Otíka. (Diplomatář Bočkův I. 163.) Podobná téhož významu jména velmi často lze čísti ve pamětních listinách: Těch (ženské Těcha), Těchan, Těchota, Těša, Těšek, Těšen, Těšík. Poslední udrželo se do dneška za jméno rodinné čili příjmi. Tato okolnost jediná svědčí tomu, že ves Těšetice jest z nejstarších osad slovanských na Moravě.

Rodová jména osad v — i c e ukončená neznamenaají totiž vlastně osadu, nýbrž rod v té osadě obývající, protož za starodávna psávalo se: Těšetici, jako bychom řekli: panici, královici čili kraveviči.

Jako tedy holé jméno již nám ukazuje, že Těšetice starou osadou jsou, tak také staré památky Těšetic záhy připomínají: vždyť r. 1095 jmenuje se ves Těšetice ve zboží kláštera Hradištského. Tehdy totiž Svatopluk, kníže moravský, dědinu „Tusatici“ (tak jest psána) bratřím sv. Štěpána vzdal. (Dipl. Bočkův I. 190.) Z jakých asi příčin kníže Svatopluk ves Těšetice vzdal klášteru Hradištskému? Možno nám potud hádati, že kníže Svatopluk, syn Otíka zakladatele kláštera Hradištského, za služby platné od bratří Hradištských sobě a bratrovi Otíkovi prokázané tak učinil. Roku 1086, po smrti totiž otce svého Otíka, knížete olomuckého, synové Svatopluk a Otík (z rodu Přemyslova) chtějice samostatnými knížaty býti obmeškali u vrchního knížete českého a tehda již krále Vratislava, žádati za propůjčení toho knížetství. Z té příčiny uvalili na sebe i na knížetství Olomucké válku. Věc konečně tak vyřízena, že Svatopluk přece Olomuckým knížetem zůstal, aby později r. 1106 na trůn Český povolán byl. Měly tedy Těšetice znamenitého pána. Z toho tedy dá se souditi, že Těšetice až do r. 1095 majetkem byly knížat Olomuckých.

Léta 1160 připomínají se Těšetice opět, když král Vladislav majestátem daným v Praze klášteru Hradištskému potvrdil všecky statky, mezi nimiž i „Tusatici“. Při tom dána jest všem poddaným klášterským taková svoboda, aby veřejných královských robot (hrady, mosty opravovati atd.) svobodni byli a tolik jen činili, kolik by jim od opata nařízeno bylo. (Diplom. I. 271.)

Léta páně 1263, když konvent Hradištský uklidil spor o hranice mezi Chvalkovicí a Týneckem, podepsán jest o tu věc jakýsi „Života z Tyesseticz.“ (Dipl. M. III. 353.) Tento Života držel, jakž se v pozdější listině vypravuje, nějaký díl té vsi, ale prodal ji též klášteru Hradištskému. (Dipl. IV. 268 a 275.)

L. 1241 hrozným vpádem Tatarským zároveň s klášterem Hradištem bezpochybně i Těšetice utrpěly.

L. 1278 na sněmě odbývaném v Brně v měsíci lednu, jednáno bylo o Těšetice; opata Budiše totiž pohnal před soud Pardus z Horky, syn Neplachův, že opat Budiš jemu drží půl vsi Těšetic, čtvrtinu lesa mezi řekami Moravou a Oskavou a tři rybníky ve vsi „Sedlskí“ (Sedlejsku). Soud zemský uznal, že kněz opat Budiš práv jest. (Dipl. IV. 207.)

Roku 1282 pozůstala vdova páně Neplachova na soudu zemském v Olomouci vyznává, jakož spor vzešel mezi opatem Budišem a ní Bohuslavou o půl vsi Těšetic a o jistá práva, že všeho toho se vzdává. Jinak aby do života své požitky jisté měla; po smrti pak, aby všechno, nikoliv na její syna, nýbrž na klášter spadlo. (Dipl. IV. 268.) Téhož roku v touž věc dán jest list, z něhož se vyrozumívá, že táž Bohuslava s manželem druhdy Neplachem věno své kostelu Hradištskému byla vzdala a potom kněze opata Budiše z té půl vsi a ze všeho příslušenství pohnala, nyní pak že pustila od žaloby. Na to kněz Budiš, opat Hradištský téhož roku paní Bohuslavě půl vsi Těšetic i s podacím kostela Těšetického vzdal. (Dipl. IV. 274 a 275.)

Léta 1286 ve při o část vsi Těšetic, kteráž vzešla mezi opatem Budišem z jedné a Boleslavem ze Senice poručníkem ženy jeho Juty a Matoušem z „Wetencicz“ poručníkem ženy Bolky, dcer Častových z Křelova, ze strany druhé, poněvadž Časta na smrtelné posteli tu část vsi kostelu Hradištskému byl vzdal, rozhodnuto, aby dotčené Juta a Bolka té části toliko do života užívaly, po smrti aby spadla na kostel Hradištský. (Dipl. IV. 312—3.)

L. 1308 připomíná se, že kněz Petr od Martina kanovníka koupil dvůr v Křelově s

půl druhým lánem „té výměry jako v Těšeticích.“ (Dipl. VI. 18.)

Roku 1364 kněz Václav, farář Těšetický (byl farářem v Těšeticích již r. 1357) dvorec svůj v Neředíně vzdal kostelu Olomuckému. (Dipl. 9. 286.)

L. 1374 Eliška řečena z Počenic pohoni Přibíka z Těšetic z 20 hřiven groši Pražských, poněvadž ji vytlačil z dědictví a proti její vůli tam sedí. (Brandl. půh. 4.)

L. 1374 Levík z Těšetic, syn Rackův opovídá škodu na Levíka z Počenic, že rukou mocnou uvázal se ve dvůr jeho, Levíkovo dědictví. (Brandl. půh. 31.)

L. 1388 Vach z Těšetic opovídá, že Janek z Chorenice mocně a bez práva vtrhl do jeho dvorce. (Brandl. půh. 49.)

L. 1390 Kateřina, pozůstalá vdova Ješkova z Olomouce, pohoni Jana z Topolan z 10 hřiven bez ortů, poněvadž za Bolku z Těšetic sliboval. (Brandl. půh. 9.)

L. 1413 Vítoslav z Voděrad pohnal B o ř i t u z Těšetic ze 100 hřiven. (Brandl. půh. II. 413.)

K roku 1568 položen jest ve Volného topografii za držitele svobodného dvoru v Těšeticích Nikodem Boboluský z Bobolusk; v tom bude tuším mýlka, poněvadž týž Nikodem po otci Zibřidovi r. 1568 ještě držel Tršice vyjednávaše s biskupem Vilímem Prusinovským o prodej toho statku.

Pro poučení o dalších příbězích naší osady položíme starou listinu: „Léta Páně 1582 já kněz Pavel, rodič lejtovelský a na ten čas farář těšetický, majíc kus roli při toku nad pivovarem zdejšími ležící, jsúc o to za časté od Jakubisa a přátel jeho (kterýž nemaje žádné živnosti své) žádán, aby v cizích kruntech s manželkou a dítkami svými nepřebýval, nýbrž živnost svů měl, jemu týž kus neb honce roli k vystavení kruntu a živnosti jeho, abych dopřál. Kdež zhlídnouc na takovou přátel i jeho žádost jsem tak učinil a jemu k vystavení kruntu a živnosti jeho na teěž roli i s tou rolí za týmž stavem jak vymezena a vyhrazena tuž roli od starodávna jest, s dovolením Jeho Milosti Praelata mého, kněze Jana Poniatowského, opata kláštera Hradiště, jemu i potomkům jeho, od sebe i od budoucích farářů těšetických bez vsí překážky jemu i jeho potomkům zvlášť, poněvadž nám na škodu nemalú spasením obilí náležela, prodal za volnú a osvobozenou, totiž za sumu 70 hřiven bez závdanku, kdež mně i budoucím farářům těšetickým tyž místo i s tou rolí platiti má a povinen bude hned počna při sv. Václave příštím po 2 hřivnách až do tej sumy vyplacení,*) obzvláště pak poněvadž táž roli mne a farářům těšetickým jsúc přináležítá, bude tyž Jakubis i držitelé tej zahrady takový plat, jako jiní zahradníci zdejší J. Mti. Panu dávají též mně i budoucím farářům těšetickým zdejšími dávati a roboty též na každý týden jeden den, buď žebychom každého týhodně v robotě jakékoliv potřebovali aneb k jistým dnům sobě zústavili bez všeliké odpornosti vykonávati nám k faře zdejší těšetickéj bude pod skutečným trestáním i pokutováním od nás farářů. Pro budoucí paměť tyto naše smlúvy do missálu při kostele zdejšími jest v zápis uvedeno. Stalo se ve čtvrtek den božího vstúpení leta ut supra.

L. 1590 patřila faráři těšetickému louka hřebčínská (habet pro dote sua pratum). Z pivovaru dávalo se faráři pivo, ježto pivovar postaven v bývalé farské zahradě, ke kteréž povinnosti pivovar tuším do dneška zavázán jest. (Lib. par.)

L. 1591 postaveny stolice ve chrámě Páně těšetickém za faráře Tomáše Šilera.

L. 1629 pole za mosty hraničící na pole farské kantorovi darováno.

L. 1668 dne 20. ledna nešetností služebníka jakéhoš u sedláka Dvořáka v Těšeticích vyšel oheň převeliký, kterýž nejen veškeru dědinu, ale fáru i kostel požehl. Na opravu chrámovou sbírka zařizena.

L. 1680 usneseno, aby kantor (učitel) od farnictva bral po 4 moravských**) a po osmi měřících obilí, čemuž tuze odporovali rolníci všech obcí kolatorních. Dne 12. března t.r. ale došlo nařízení z Olomouce, aby tolik učitelovi se poskytovalo i uposlechli farníci. Mimo to dostával kantor l moravský za zpívání pašijové; na den sv. Blažeje a Řehoře vejce a luštiny darem bral; ve svátky dostával snídaní na faře, což nedělo se ale z povinností, nýbrž z dobroty farářovy. Za vše toto byloť povinností učitelovou mládež vyučovati, k nemocnému-li kněz jel, ministrovati, robotníky na poli farském sepisovati a sčítávati, je napomínati, by nezaháleli. Za žní obědvával na faře. (Lib. par.) Pak-li vzkázání do obce jaké z fary učiněno, kantor býval poslem; on jednatel byl mezi farářem a obcí ratajskou, zajimatelem hejna husí na poli farském se pasoucích atd.

*) Vyplatil roku 1618. Jíra Jakobisů „za mne kněze Jana Absolona, faráře Těšetického.“ Lib. paroch.

**) 1 moravicus l fl. 10 kr.

Jaké zřízení měli obce a poddaní kláštera Hradištského, z listiny níže položené zřejmo bude.

„Léta 1732 z dostatečného nařízení a ustanovení důstojně velebného urozeného a vysoce učeného Pána Pana Roberta Sancius, z téhož řádu praemonstratského Preláta a slavného kláštera Hradiska opata i budou povinni Rychtář, Burgmistr, Úřady s polusousedami jejich podaných dědiny Těšetic Slavného kláštera Hradiska následující Punkta na Pozor vzítí a to ke svému Obecnímu dobrému Nyní a na Časy budoucí se Vší Pilností zachovávati a takové Nejminěj tříkráte v roce a hromadě všichni pospolu jsouc na Hlas sobě přečísti dáti a ve všem náležitě zachovávati, jakž následuje: Úřadové dobrý a chvalitebný pořádek na obci držet, Bohabojný život vésti a Obci dobrým příkladem ve všem předcházeti. Zvláště Děti neb Mládež ke katolické víře vésti a pobožně jich vyučovati!, do školy posílat, čísti a psáti učiti dáti. V sirotčích věcech neb v Testamento dobrý pořádek držet a všechno bez odkládání pilně Poznamenati dat a Potom pak Panu sirotčímu bez odkládání odvésti dát. Střílení na Veselích a Hodech pod ztracením ručnice a při tom složení 3 zl. moravských pokuty se dokonale zapovídá. Tabák kouření, obzvláště v domech pod pokutou a jistým trestáním ostře se zapovídá. Tak také má obec těšetická své desátky svému panu faráři pod kteroužto faru neb správu duchovní patří v jistý čas odváděti. Takových pravidel podobných jest 25.

Podobné k tomuto jest „Proti Vyskytnouti ohnie Poržadek a Nauczení.“ Oběma listinám podepsán P. Thadaeus, provisor. (Kniha obecní.)

L. 1733 žádali ojnicí sedláci, aby v oktávě božího těla za slavného procesí s velebnou svátostí farář těšetický k Ojnicím každého roku docházel, jakž předchůdci jeho činivali. Farář se zpěchoval, konečně ale povolil za zaplacení 1 moravského od procesí.

L. 1733 vedl tam procesí P. Ladislav Güttler, r. 1734 P. Karel Martinovský, r. 1735 P. Matouš Planička, r. 1742 P. Maximilianus, r. 1743 P. Isfridus, r. 1745 P. Maximilián, r. 1746 P. Jonatius, r. 1747 P. Michal, r. 1748 P. Gabriel Římař, r. 1749 P. Chmel jakož i v letech 1750, 1751, 1752, 1753. (L. P. Chmel.)

L. 1740 dne 15. května vyhořela dědina Ojnice o 12. hodině polední. Jen jeden chalupník a obecní stodola zůstala neporušena. Chytlo se u Floriana Kubička. Příčina ohně dává se na vojáky tehdy v Ojnicích ubytované.

L. 1741 posvěcen chrám těšetický a oltář od biskupa Jakoba Ernesta, jak vidno z listiny: „My Jakob Ernest z boží milosti biskup holomoucký, Vejvoda, S. Římské Říše Kníže, — Královské České Kaple Hrabě z Lichtenštejn etc. Veškerému věřícímu lidu a jednomu každému zvláště, kdo tento list čísti bude pozdravení v Pánu. Dosvědčujeme skrze tento list, že jsme roku Páně 1741, dne 6. měsíce října tento kostel a oltář hrubý ke cti a chvále všemohoucího Boha, a blahoslavené panny Marie posvětili a v něm ostatky S. S. mučedníků Jukundina, Klementa, Donata a sv. Urbany zapečetěné položili a také nařizujem, že všem v Kristu věřícím v tento den samého posvěcení přes celý rok — v den výroční slavnosti toho posvěcení kterou druhou neděli v měsíci říjnu držet určíme, 40 dní v církvi obyčejné odpustky udělujeme. Dáno v Těšeticích dne 6. měsíce října 1741.

Jakob Ernest, biskup.

(Kostelní listina, vyvěšena.)

L. 1745 dne 10. března vyhořela jedna strana (zvaná malá strana) v Těšeticích. Oheň vyšlehl v domě č. 27. Na zmíněné straně zůstalo státi: Škola (stará škola), hospoda a stodola čísla 23.

L. 1750 učitelem v Těšeticích byl nějaký Mikuláš Červenčík. Let mu bylo 58, rodák z Brna, mužiček prý dobrý, duše poctivá, jen že řemesla žádného. V ty časy měl ročního platu stálého 6 fl. 18 kr. a 8 měřic obilí. V zimě učil moudrosti a bázni boží 18 nadějných chlapců, v letě žádného. Takový plat byl ovšem příliš skrovný, „než aby učitel naň žítí mohl,“ protož tehdejší farář P. Chmel jemu na přilepšení 10 zl. ročně přidával. Týž P. Chmel zasloužil se nemálo o potomstvo těšetické, neboť on teprve založil pamětnou knihu farskou, z níž tuto vděčně, což důležitějšího vypisujeme.

Plat zvoňářův byl ročně vyměřen na 12 moravských.

Proti obviňování faráře Chmela, že by za svátkův služby Boží později odpravoval, vydávají obce vysvědčení že tomu není tak a sice:

„Z vědomosti celé obce Luběnic tímto všichni vysvědčujeme strany našeho velebného pana faráře a zvláště v službách Božích, jakož nám povědomo je, abychom i všichni dali od sebe zdání, jak se nám v den sváteční služby Boží konají, tehdy my všichni touto písebně dosvědčujem, že se dá zvonit totižto sezvánět v usmej hodině, dálej růzenec

svatý o deváté hodině, při tom kázání aneb křesťanské naučení. Tehdy větším dílem bévámy odpraveni v službách Božích v půl jedenácté hodině, na tož potvrzujem obecním sekrýtem všechna luběnická obec, dáno z Luběnic d. 4. Julii 1751."

„Já nížepsaný přiznávám, že při naší farnosti v službách Božích náležitě se vykonává a tak vždycky o 11 hodinách bývá po službách Božích. Že tomu tak a nejinače podpis dotvrzuje. Blažej Dostal, rychtář Ratajský."

„My Rychtář, Purmistr a celá poctivá obec Těšetická vyznáváme tímto, že při naší farnosti služby Boží v chrámě Páně našem se časné odpravují a do jedenácti hodin po službách Božích bývá, že tomu tak a nejinače jest, to pečeti naší obecní potvrzujeme a podpisem dosvědčujeme Ant. Zelinka, rychtář, Havel Moudrý, purmistr a celá poctivá obec těšetická."

„Předně Právo Poctivé Prelácký a celá poctivá obec prelácká Onická tímto písmem vysvědčujeme, že na žádný způsob o tom právo poctivý ani poctivá obec prelácká o tom nevěděla, žeby taková žalova na pana faráře byla a s tímto listem vysvědčujem našeho velebného pana faráře, že na žádný způsob k panu farářovi nic nemáme já Rychtář, svým dobrým svědomím dosvědčuji obecním sekrýtem. (Lib. par.) Ondřej Dvořák."

Léta Páně 1758. Na Den vstoupení na Nebe Pána Ježíše Krista přijel do Moravy nepřítel Prajz s hroznů Silů a hurtem, kterýž všechno v kraji holomouckým zebrał a raboval, pole vysekl, Město Holomouc devět neděl dobýval ve dne v noci zkázu házel, však ale s hanbu odmarširovat mosil. Však, vykládá se dále, bylby neodtáhl s nepořízenou nepřítel, kdyby snad lapen nebyl špehoun semo tamo za žebráka se potulující, kterýž zapáliti obmýšlel prachovny. Chycený špehoun usmrčen a oběšen, hnáty jeho pak na postrach všem, po branách městských na divadlo visely. (Ku. obec.)

Ojničtí dávali snopky desátkové velmi prý chatrné, maličké, k tomu od myší požrané. Důvodem stůžjž příklad : Roku 1769 dne 12. srpna ubíral se jakýsi Norbert Vitásek ku Těšeticům, nesa snopečky pramaličké. P. farář ihned odbyl Vitáska s takým nadělením a donutil, aby rychlým krokem i s tíží snopovou ku malosnopým Ojničtin zaměřil. Milý Vitásek uposlechl řka: „Nedával jsem nikdy větších, aniž budoucně jinaké dám" a ubíral se k domovu. Však pan farář věc ohlásil správci do Čech. V brzku došla zpráva: ať Vitásek dojde do Čech, kdež v pouta uvržen bude. I bylo by se tak s milým Vitáskem stalo, by zaň byl jakýsi Janek Vaca neorodoval. (L. Par. Chm.)

L. 1777 vyhořely Luběnice. Chytlo se u Barnáta; ženská jedna se zadusila. Téhož roku velká povodeň u Těšetic byla; každý rolník měl takměř 16 měřic pole zaplaveného. (Ob. kn.)

L. 1778 dne 25. září vypálil Prušák Krnov, v Opavě se zatarasil, pluk husarský tam poražen, jenerál raněn, kterýž v Samotiškách pod Sv. Kopečkem se v nemocnici hojil. V Těšeticích tenkrát odvedeno 10 junákův. (Kn. ob.)

L. 1780 dne 1. května strhlo se velké hromobití, udeřili do kostelní věže těšetické, chlapec jeden zabit, tři omráčeni, jeden opálen byl a hojil se 5 neděl.

L. 1783 „bylo v našich krajinách skrze celé léto takové zatmění slunce k hrůze a strachu všemu lidu, tak že skrze celý kvartál zřídka kdy bylo slunce vidět, a ráno vycházelo jako krev a k večeru zacházelo taky takové, z čehož následovalo strašné blejskáni a velmi časté hromobití a v moc místech škodlivý ohně; v tom roce taky do Nebotína udeřilo a zhořela celá dědina. Potom následovaly rozličné nemoci po lidech, zimnice a jiné rozličné nemoci." (Kn. ob.)

L. 1784, kdy statek hradištským kněžím od Kašice pobrán byl, úřadovali v Těšeticích Jiřík Moravec, rychtář; Ig. Vaca, purmistr; Cyril Škrabal, hospodář; konšelé Šimon Halíř, Vávra Uličný, Ant. Moudrý.

L. 1785 došlo nařízení od císaře Josefa II., aby se všecka role, stráně, skály, křoviny vyměřily. V Těšeticích se ono dalo za rychtáře Jiříka Moravce, purmistra Ig. Vacy, přísežních: Ant. Moudrého. Ant. Vysloužila, Flor. Vitáska, Václ. Novotného, Jos. Halíře a Jos. Šumbalského. Nejdříve jíti bylo rychtářovi a purmistrovi na Hradisko na cvičení ku komisi. Potom vzati zhora jmenovaní sousedé losem k přísaze. Každému bylo se přiznati, jak mnoho našel a z jedné kopy namlátil. Komise panská z místa do místa jezdící zkoumala, zda-li pravda vyřčena či ne. Zkoušky děly se na (humnách) mlatech.

L. 1786 přestalo v Těšeticích zvonění proti povětrí i procesí v oktávě božího těla. jakož i strojení božího hrobu a procesí na bílou sobotu. (Ob. kn.)

L. 1789 rozvětrilo se náramně, kroupy padaly veliké, vody rozvodnily se a poškodily značně obilí na dílech za Mostky v Těšeticích. Velké chladno nastalo, stromoví omrzlo.

L. 1792 za rychtáře Ig. Vacu, purmistra Jos. Moravce, hospodáře Ant. Vysloužila, konšelů a přísedících Šimona Halíře, Vád. Novotného, Ant Moudrého, poctivého úřadu dědiny Těšetic zjednálo se kovadlo za 55 zl. 12 kr. („To jsme dali poznamenat na památku našich potomkův“.)

L. 1793 vystavěn most kamenný za „mostky“ za 21zl.

L. 1795 zbudován jest most v končinách od obce těšecké, byl však 16. prosince r. 1814 stržen, že bezúčelným uznán.

L. 1799 postaven most naproti škole za úřadování Lukáše Filipka, rychtáře, Jana Přichystala, pudmistra, Frt. Vacy, hospodáře, konšelův Ign. Vacy, Ant. Moudrého, Fr. Halíře. Obec vydala na penězích 186 zl. 13 kr. Roku 1815 úplně most obnoven, vystaven o dvou otvorech za 160 zl. v šajnech za hospodáře Ant. Hřivny.

L. 1802 sběhlo se množství myši, že veškera úroda polní zničena byla. Mrkev zvláště, zeli dočista požráno bylo. Téhož roku myši německé k nám přivandrovaly. Žito platilo tehdy 6 zl., rýž 5 zl. 15 kr. ječmen $\frac{1}{24}$ zl., proso za 5 zl., hrách po 5 zl. Téhož léta zjednán nový měch do výhně těšecké za kováře Cyrila Kejdy, za kterýž prý poctivá obec těšetická 38 zl. 18 kr. zaplatila.

L. 1803 zabil souseď těšetický Leopold Sláma žida v domě jeho nocujícího, načež zahrabal jej ve plevné komůrce. Jakmile ale věc vyšla, vzat Sláma na útrpné právo a uvězněn na 40 let. Téhož roku koupeny korouhve obce těšetické za 70 zl.

L. 1805 kdy Rusové na Francouzy polem vytáhli, stalo se, že asi 70 Francouzův do Těšetic se přibrálo, faru obklíčili a na občanech 500 dukátův žádali. Obdrželi 300 zl. bankocetlů. Farář pak František Erben (slepý na oko jedno) průvodčím jim byl arcitř z donucení až do „úzkého“ (tuším, že „úzkým“ míněn úvoz končinský.) (Kn. ob.)

L. 1811 vyhořela jedna strana ojnická od Ustína dne 8. června o 5. hodině z rána, stodoly však zůstaly beze škody; udeřil totiž hrom.

L. 1814 došlo nařízení ode dvora, že všechny potoky rozšířeny a dobře ohrazeny býti mají a sice obnášela délka potocťva na obec těšeckou připadající 4075 sáhův. Šířka pak potoku obnášeti měla 4 sáhy vrchem, 2 sáhy spodem. Výměr tento platil ale jenom potoku od hranic loučanských tekoucímú až po místo, kde sbíhá se zároveň potok končinský. Odtud pak potok „struha“*) zvaný šířku vrchem míti měl 6 sáhů, spodem pak 4 sáhy. Práce počala ve středu v císařské hody a skončena týden před svátky vánočními. Obci těšetické byly z panství nápomocny obce: nákelská, mezická, jáchymovská a libušská. Tehdy zašlapána stezka zahumenská k Ojnicím vedoucí.

*) U Lutína stejného jména potůček teče „zlata stružka zvaný, v níž zláto snad ss. apoštolově Cyril a Method uschováno měli na zbudování chrámu Páni“. Jsou i v okolí tom pamětui sloupy, kudyž snad kráčeli apoštolové slovanští a hlásali slovo Boží. Nedaleko „zlaté stružky“ vyzdvihá se „královský kopeček“, kterýž prý snesen byl od vojsk Gustava Adolfa, krále švédského, aby obhlédnouti mohl situaci a sílu vojsk svých. Pověst dále jde, že nalezen zvon v kopci tom od dívky jakési z Luběnic, kterýž vyryla svině, za kterouž právě dívka se hnala. Zvon ten snad visí v Hněvotíně a zněním svým: „svině mne vyryla, panna mne našla“ obyvatelům připomíná původ svůj. Dívka snad otvorům, jakýž způsobem zvonom vyjaleným, šla do kope. ka a zřela tamo rytře špičí. Jeden ji oslovil a řekl: „My vysvobodíme Moravu, až zle bude.“

L. 1815 dne 10. září pukl při pohřbívání Jana Glaudra, správčího, velký zvon těšetický, načež dán na přelití do Olomouce.

L. 1817 dne 17. dubna táhli zvon tento na věž. Na zelený čtvrtek poprvé hlaholy jeho rozzvučovaly se po vřkolí. Obce jednotlivé zaplatily takto: Těšetice 287 zl.; Ojnice 341 zl. 30 kr.; Ustín 192 zl.; Luběnice 286 zl.; Rataje 244 zl. 50 kr.; Skalov 170 zl. Za práci a všechno obdržel lítec Wolfgang Straub 1429 zl. 50 kr., útraty ostatní byly 91 zl. 30 kr.

L. 1828 vyšlehl oheň v Ojnicích dne 30. března a ztrávil mnoho stavení. Nad „lužou“ jen jedna chaloupka neshořela, pak tu tam zůstal dům nepohořelý. Zapálila výměnice Oščádalka úmyslně.

L. 1829 dne 28. června přitáhlo husté krupobití od Holomouce k Těšeticům. Ojnickým, Ustínským, Topolanským tak stlučeno obilí, že se ani žiti ani mlátiti nemohlo. Na těšetickém jen „n a dílech“ potlouklo.

L. 1830 dne 19. března rozlily se vody po potocích okolních, ledů pak silno připlulo k Těšeticům. U mostu Hřivnova nastala zácpa taká, že souseďům bylo ledy odháněti tyčemi, aby snad voda mocněji se nerozvodnila. Tehdy stržen jest do proudu vodního souseď, Ig. Okleštěk, dosud živý, pohroužen pod ledy, pak asi 30 kroků proudem unášen „a přeci s Boží pomocí se ven dostal a vody nekoštoval.“ (Ob. kn.)

L. 1832 na den všech věrných duší byl hřbitov nynější od kaplana Matěje Thoře posvěcen. První nebožtík, kterýž vložen v novou zemi hřbitovní byl hadrlák „Bombálek.“

L. 1833 koupěn a vystavěn na útraty veleb. faráře Frt. Sedláka kříž hřbitovní za 200 zl. Ulit byl v blanských hutích, přivezen od zahradníků těšetických. Podstavec kamenný sjednán na útraty kolatorní. Území hřbitovní prodáno bylo od Vavřince Halíře ze 280 zl. kolátore.

L. 1833 zastihl obec ojnickou pád dobytka. Denně vytaženo 40 padlých mrch. V okoličních dědinách bylo sice znamenati tolikéž známky nemoci dobytčí, ne však tou měrou jako v Ojnicích. V Těšeticích skaplo celkem 45 dobytčat.

L. 1834 ve Skalově za ostatků vyšel prudký oheň; sežehl sedm familií. Měrou však značnější řádil v soumezném Ustíně. — Téhož času v měsíci dubnu stodola faráře tehdejšího těšetického P. Frant. Sedláka vzplanula plamenem, když mlatci právě vykev omlacovali na rozdělenou obci ustínské danou. Ve stodole složeno bylo 70 kop ovsu. Spěchem mlatců i jiných lidí právě přítomných takměř vyneseno 40 kop. Jinak by celičká dědina byla lehla popelem. (Ku. ob.)

L. 1835 řádila cholera po našich dědinách, nejvíce o hodech císařských; 84 lidí do hrobu shroutila.

L. 1849 opětně obživla zvláště na Ustínsku, kdež prvním chvatem choleroým zničen jakýsi Linhart Svozil. Tehdy zemřelo 45 lidí.

L. 1851 zavítala paní cholera i do Těšetic; pomřeloť 14 osob. První byla Mechtilda Halířová, výměnice.

L. 1845 Vavřinec Uličný na vlastní útraty vystavěl „polní kapličku“. Zároveň založen a na faře uložen fond na opravu kapličky. Obec není povinována o obnovu kapličky se starati neb náklad činiti, ježto věc pořizena bývá z úrokův fondových. Posvěcena byla kaplička Uličných farářem Bluchou a kaplanem Janem Stáhalem na den všech svatých dne 1. listopadu.

L. 1850 zjednán velký obraz chrámu těšetickému visící nade hlavním oltářem „Loučení S. S. Petra a Pavla“ za 450 zl. stříbra farářem nebožtíkem Ludv. Bluchou. Krásný obraz tento vymaloval malíř vídenský Jan Hofl. Kromě obrazu zmíněného kázal velp. Blučba malíři onomu 10 obrazů namalovati, kteréž za různých slavností církevních na oltáři hlavním vystaveny bývají. Cena obrazu jednoho páčí se na 40 zl. Stalet se r. 1851.

L. 1850 základ obecního domu těšeckého na silnici Těšeticemi vedoucí. Domek onen shořen r. 1869, na místě jeho pak nový vystavěn. Téhož léta koupeny hmoždíře za 11 zl. 58 kr. Těžký jsou 190 liber.

L. 1852 spravovala se na útraty peněz kostelních malá těšecká vížka chrámová. (Kn. ob.)

L. 1852 zanešeno ve knihu obecní jakým obyčejem nového souseda přijímali. Práví se, že nutno každému nováčku tak zvaný „příjem“*) vystrojiti. Povinnost taková, příjem dávatí takto se vyplnila: Nastoupil-li syn po otci na statek, zaplatil 140 mázů piva: vzal-li však cizinec na se statek, platil 160 mázu piva. Mimo to každému sousedu libru masa dal (z práva každý obdržel 1 libru masa hovězího a 2 mázy piva); na tele obecní 6 kr. konv. m., na obecní dekret 24 kr. Novému sousedovi dáni jsou rukovnici.

*) *Tento zvyk patrně pošel ze starodávných pořádků cechovních, nebo(cechmířtři nepřijali mezi sebe, kdožby „svačiny“ nenstrojil.*

L. 1857 dne 24. června vyhořela všecička dědina těšetická (obě strany). Oheň vyšel z č. 7. Komise zjistila, že oheň vzešel topením o 7. hodině ranní. Na straně malé zůstaly tyto budovy státi: č. 30, č. 31, pivovar, mlýn, hospoda, úplná zábraň. Na velké straně: fara, škola, všechny stodoly, palírna a č. 19. Zvony zcela zkaženy a přelil je Volfgang Straub. Vojáci ze skladiště olšanského přispěli na pomoc. Obce okolní vyhořelým přispěly takto: Ojnice slámou, Usntín slámou, Luběnice slámou, Rataje slámou, Hněvotín 8 měřicemi ječmene, slámou a 1¹/₂ měřicí rží, Slatěnice penězi 27 zl., Třepčín 21 zl. NovéDvory 5 zl., Loučany slámou, V. Senice 6 měřicemi ječmene, slámou, Hřebčín 1 vozem sena, Udrlice 10 zl. (Dle kn. ob.) Po ohni kostel obnoven a zvony nové slity od Volfg. Strauba v Olomouci.

L. 1859 vysvětil zvony ty níže biskup olomucký Fürstenberg ve chrámě mrazovém. Dne 22. prosince pak na saních trojích za chumelice sněhové, hvízdotu mrazového přivezeny. Lid vstříc vybíhal a nadšeně vítal nové zvony, tak se jim po nich stýskalo. Dne 18. slavnostně farníci zvony na věž vytáhli za hlučného zvuku hudebního. Na zvonech napsána jména duchovních atd. jak následuje: 1. na velkém: „Igne die 24. Junii 1857 consumpta

refusa a Volfgango Straub Olomucii expensis Parochianorum Těšeticensium sub parcho A. R. D. Ludvigo Blucha et coop. R. D. Antonio Janaussek, ludimagistro Stephano Chytil, sacristano Franc Vaca et Jos. Vyhliďal sub praeposito comunitatis tiešeticensis Math. Frýbort et ejus consiliario Franc. Pospíšil. Anno 1858." Těž vyduté postavy sv. apošt. Petra a Pavla na zvoně tom ze strany druhé. 2. na poledním: „Ohněm dne 24. června 1857 porušen a nákladem všech farníků těšetických za času p. faráře Lud. Bluchy, jeho kaplana Ant. Janouška. Představený obce ojnické Jan Dostál, Ustín Jan Lakomý, Luběnice Jos. Kubíček, Rataje Bartoloměj Vitásek, radní skalovský Linhart Novák. Léta Páně 1858." 3. na m a l é m: „In honorem s. Mauricii. Expensis Ecclesiae tiešeticensis sub regimine illustr. Mauritií comitis de Saint. Genois, sub Parcho A. R. D. Ludvigo Blucha et coop. R. D. Fr. Knopp. Fusa a Volfgango Straub 1858."

L. 1858 dne 22. července stala se průtrž mračen, z čehož velká povodeň následovala. Dravá voda prvních škod nadělala u Malé a Velké Senice, kdež proudy silné zahradami dědinou se valily všechno před sebou v ponos další sbíraly a dále unášely. Utopeného Odtáhala rolníka velko-senického zanesla voda až k Těšetícům, kdež zachycen jest, ráno pak svakem odvezen nebožtík do Senice. Dítka utopence taktěž dožilo v proudech vodových.

L. 1866 nastala velká bída o peníze; nemohl-li někdo 200 zl. ihned věřiteli zapraviti, ztratil dům, majetek. Těhož roku umrzla reř, takže kopa sypala po $\frac{1}{2}$ měřici. Tenkrát vozili palisady k Olomouci, od kusu platilo se 50 až 60 kr. Dne 19. července vyslány z Těšetíc přípreže a sice z čísel; 7, 11, 12, 17; dne 20. června z čísel: 8, 14, 15, 19, 22, 27. — Dne 15. června postřelen pruský Ulán od naší patroly a zavezen do Olomouce. Těhož dne strhla se bitva tovačovská od 8 ranní hodiny až do večera trvající. Dne 17. července vyžádaly si dojíždějící zvědy (patrole) pruské na těšetických 20 centů ovsa, 4 vědra piva, 2 vědra kořalky, 30 pecnů chleba, několik liber sádla, másla, později pecen chleba, 20 tvarůžků, $\frac{1}{2}$ libry másla, 8 mázů piva, $1\frac{1}{2}$ měřice ječmene. Dne 20. července zastřelen Prušák jezdec (poddůstojník) u Těšetíc na roli čís. 11. od patroly rakouské. Dne 21. t. m. pochován jest po tichu na malý hřbitůvek.

Dne 22. dojela patrola do Těšetíc, poručila, by do 48 hodin byl soubojovník jejich patřičně na velký hřbitov pochován, pomník mu postaven s nápisem, že zemřel smrtí rekovskou. Představeného tehdejšího Ig. Vacu provazem spoutali, do Prostějova odvedli v zajetí, aby odkál vinu těch, kteříž dne 20. července za ujíždějícími patrolanty pruskými kamením házeli. Vyhrožováno mu smrtí, žalářem, aby jen vyhradil ty, kdož tak učinili, než p. Ig. Vaca nevyhradil nikoho, ač ho vodili od Anáše ku Kajfášovi. Příčinností pak občanů některých na svobodu puštěn. Očekávali jej pp. Chytil, J. Doležel, Jos. Halouzka, Frt. Žitný, Obranský, Jan Alexa, Izák Böhm i žena vycházejícího z vězení dne 31. července 1866.

Obec Těšetická složila všeho všudy rekvisice: od 14.—28. července:

34 pecnů chleba po 80 kr.	27 zl. 20 kr.
25 měřic ovsa po 3 zl.	75 zl.
26 liber sádla po 50 kr.	13 zl.
3 libry másla po 40 kr.	1 zl. 20 kr.
4 centy sena po 2 zl.	8 zl.
8 věder piva po 5 zl.	40 zl.
$\frac{1}{2}$ vědra kořalky	4 zl.
Pivo, chléb, tvarůžky, máslo (opět)	2 zl. 22 kr.
P. farář 4 měřice ovsa po 3 zl., 12 mázů vína po 56 kr.	18 zl. 72 kr.
Zahradníček 7 měchův po 50 kr., 6 pecní chleba po 80 kr.	8zl. 30 kr.
Frýbort M. $\frac{1}{2}$ měřice ječmena	1 zl. 30 kr.
Ig. Vaca hrnec sádla 30 liber po 50 kr. a hrnec 80 kr.	15 zl. 80 kr.
Jan Kubíček tříletou jalovici	50 zl.
Jos. Halouzka 6 měchův po 50 kr., 6 pecnů chleba po 80 kr.	7 zl. 80 kr.
Jan Fiala, hospodský za pivo a kořalku . . .	3 zl.
Jan Hřivna za černý hrnec	2 zl.
Frant. Žitný „ „	2 zl.
Frant. Jauerník za kořalku a laternu ...	4 zl. 10 kr.
Frant. Vaca sádlo a chléb	3 zl.
Jíra Felix pivo, kořalku, rohlíky	24 zl.
v pivováře Háček pivo, kořalku	132 zl.

při obci pole 11 měřic zkaženo ..... 220 zl.
Úhrnem .. 664 zl. 40 kr.

L. 1868 založena těšetická „rolnická záložna" dne 20. října. Předsedou zvolen p. Frant. Žitný. místopředsedou p. Ant. Smička. pokladník koop. Lukeš, výbor pp.: Ant Los, Matěj Okleštěk atd.

L. 1871 měla záložna těšetická již v oběhu peněz 388.700 zlatých.

L. 1869 svolení došlo od výboru zemského na vystavení obecního domu těšetického. Jedenadvacet sedlákův a šest chalupníkův podniklo veledůležité dílo, v jakémž svorná ruka ruku bratrovu uchvacuje, v jakémž táž myšlenka, idea spolčování, jednoty pevné živné. Žeť v domě obecním krásných zažili jsme chvíli a v něm i o obecné blaho pečováno, netřeba dokládati; zde záložna, spolek čtenářský (bohužel vadnoucí) umístěn. Obecní dům tento vystavěn za úřadování starosty p. Frant. Žitného; radních pp.: Matěje Okleška, Jos. Halouzky.

L. 1873 zakoupen parní mlátcí stroj v Těšeticích, pracující silou šesti koní, za 4800 zl. za starostování p. Losova. Přifařené dědiny tolikéž parní stroje mlátcí si koupily.

L. 1875 dne 28. února zřízen spolek „vysloužilcův" těšetických. Předsedou spolkovým jest p. Frant. Vaca z Těšetic, místopředseda p. Bart. Kubíček z Rataj, pokladníkem p. Frant. Kubíček z Těšetic, jednatelem p. Frant. Pospíšil z Těšetic. — Téhož roku dne 1. května odešel z Těšetic p. S. Chytil na odpočinek. Za slavného doprovodu bral se sestarálý nadučitel z pole činnosti své odevzdáváje nástupci úlohu i působistě veledůležité. Vděčnou řečí díky vzdával starci pan Los za dobrotu i péči, jakouž po 28 let dbal o dítky farnosti těšecké. Nástupcem p. Chytilovým nastolen p. Fr. Urbanovský, učitel drahanovský, rodák ptenský. I on slavnostně uvítán.

L. 1876 dne 8. dubna zesnul v Pánu pan farář těšetický P. Lud. Blucha o 8. hodině večerní. Dne 10. dubna slavně pochován; za velebného znění zvonův ubíraly se davy dědinou ku poli svatému. Kněží, hostů přítomno bylo 34, pochovatelem byl veldp. Frt. Knop, kazatelem u hrobu nebožtíkova vlp. Karel Kunčík, farář náměštský. Průvodu pohřebního súčastnily se spolky: čtenářský těšetický i ojnický, a veteránský.

Zesnulý v Pánu p. Lud. Blucha, farář těšetický narozen v Klimkovicích ve Slezsku léta Páně 1793 dne 11. října. Na kněžství vysvěcen byl roku 1818. Za faráře těšetického investován dne 31. května 1837. Roku 1868 dne 24. října vyznamenán jest křížem zlatým. Knězem byl 58, farářem 39 let. Po smrti p. Bluchově odebral se brzy miláček farníkův těšeckých za hlučného výprovodu velp. Jan Kolomazník (rodem z Lubné od Kroměříže) na Jivavou. Na faru pak těšetickou investován velp. Frant. Knop, farář dubanský, bývalý kaplan a krajan p. Bluchův. Příjezd jeho byl slavný. Té doby chrám těšetický úplně obnoven.

Luběnice.

Ves „L u b inu" držel před rokem 1146 jakýsi vladyka Tvrdiša, pán toho času na Moravě znamenitý, který ale tu dědinu prodal knězi biskupovi Olomuckému Jindřichovi Zdikovi (biskupoval od r. 1126—1150.) Než kněz Jindřich, proslulý biskup Olomucký, ves svou r. 1146 vzdal Sobinovi a jeho synu Bolebudovi, svým věrným milým. Na listině o tuto věc podepsáni jsou: Otík a Svatopluk knížata Olomucká a také Boleslav, syn druhdy knížete Bořivojův. (Diplom. Mor. I. 253.) Zdaž tuto zprávu lze potahovati k Luběnicům čili spíše k Lubné u Kroměříže, nelze na jisto rozhodnouti.

Druhou zprávu určitou o Luběnicích z r. 1297 čteme v témž diplomatáři ve sv. V. na str. 65. Budišov totiž děkan a všecka kapitola kostela Olomuckého vyznávají, jakož od nějakých časů mezi panem Všeborem z Náměště z jedné a kostelem domáckým z druhé strany trval spor o jakýsi dvorec v Luběnicích („Lubenicz") a o pole ve vesnici „Rathay" (Ratajích), že ten spor smířlivě zaměněním polí uklizen jest.

Poněvadž ta ves, jakož vůbec druhdy bývalo několik pánů drobných měla, tak že až po časy nejnovější zůstali dvojí nad Luběnici páni, nelze ovšem vždy na jisto říci, který pán kterou část držel. Třeba nám tedy při Luběnicích dvě strany rozeznávati.

L. 1839 z 50 míst náleželo 39 s 211 obyvateli k městu Olomouci, ostatek se 40 obyvateli ke statku Hradištskému. Nehledíc tudíž k těmto různým Částem sestavíme zprávy o Luběnicích pořádkem letopisným.

Okolo roku 1330 část vsi Luběnic držel Beneš ze Stralku, kterýž ji r. 1348 manželce své Anně zavedl, ale r. 1356 již p. Oldřich z Náměště své paní manželce Markétě 150 hřiven

ve věně na Luběnicích zapsal. (Volný V. 131.)

L. 1373. Puta z Loštic vzdal své zboží v Luběnicích paní Anežce manželce Machkově z Drahotuš, kteráž okolo r. 1377 celou ves vyjma dvůr „markrabí“ prodala panu Divě z Čekyně a z Lideřova. Při témž čase držel zpomenuť dvůr „markrabí“ pan Puta z Donka (Volný V. 426.)

L. 1381. Vaněk z Luběnic pohoní před soud Olomoucký Petřika ze Senic z 10 hřiven bez ¼ (ortu), poněvadž příteli jeho škodu učinil. (Brandl. p.úh. I. 50.) Zdaž tento Vaněk zboží nějaké v Luběnicích držel, či se toliko po Luběnicích, odkudž pošel, psal, není nám známo. A když něco držel, mohla to býti malá jen část, snad ten „markrabí“ dvůr, poněvadž r. 1387 zpomenuť Diva z Čekyně a z Lideřova les nazvaný „Luh“ postoupil Duchoňovi Kořenkovi z Luběnic. (Volný V. 426.)

L. 1389. Týž Vaněk z Luběnic opovídá škody na Oldřicha z Mezic, že ho vytlačil ze dvoru tu v Mezících. (Brandl. p.úh. I. 6.)

L. 1391. Týž Vaněk z Luběnic pohoní opět Juřika z Udrlic z 10 hřiven, že jemu les prodal a peníze sebral. (Brandl. p.úh. I. 75.)

L. 1418 buď pan Diva z Čekyně aneb jeho syn téhož jména na Luběnicích seděl, avšak r. 1446 držel tu ves p. Muchař z Kokor. Později dostaly se Luběnice panu Václavovi ze Švábenic (na Náměšti) načež přišly v majetek samému králi českému a markrabí moravskému Vladislavovi, kterýž Luběnice s Laškovem vzdal p. Bočkovi Kuně z Kunina Města (předkovi slavného krále Jiřího z Poděbrad), od něhož za nedlouho se dostaly pánům Vilémovi a Kuně z Vrchlabí. Avšak tito jak se ukazuje pro dluhy je zastavili panu Benešovi z Laškova a vypůjčivše peněz od města Olomouce konečně r. 1503 za 825 uherských zlatých prodali. (Volný V. 131 a 426.) Od toho času náležela větší část vesnice Luběnic ve zboží města Olomouce. Avšak menší část zůstávala ještě v držení jiných pánů.

Tak připomíná se r. 1504 ve fundační knize u sv. Mořice v Olomouci (fol. 106), že urozený p. Karel z Vlašimě 15 zl. uherských ročního platu ze vsí svých dědičných Lazec a „Libenic“ (tak slovou též Luběnice) prodal měštěninu Olomouckému Odlerovi. Ten plat potom k oltáři všech svatých u sv. Mořice v Olomouci se platil. Možná tedy, že p. Karel z Vlašimě právě menší díl té vsi držel, kterýž jakožto samostatné panství se dvěma lány (k tomu dílu náleželi 4 pololánici a 3 „zahradníci“) později koupila kolej jezovitská v Olomouci. Při koleji Olomoucké zůstávala menší strana Luběnická až do zrušení řádu Jezovitského za Josefa II. Potom dána ta část pod státní správu kláštera Hradištského, až konečně se dostala hraběti Saint Genoisovi.

Ustín.

Když r. 1160 král český Vladislav klášteru Hradištskému majestát na zboží dával, jmenuje se i ves Ustín („Vstin“) ve zboží kláštera Hradištského, kdež konvent na 3 jitra pole již držel. (Diplomatář Mor. I. 172.)

Od těch dob počínaje, tuším nepřetržitě náležel Ustín ke zboží Hradištskému a k Ustínu i dvůr S k a l o v. Některé části té vsi náležely snad jiným pánům.

L. 1390 jmenuje se jakýsi Vojslav z Ustína, který pohnal před cůdu Olomouckou Michalce z Těšetic z 5 hřiven groši proto, že jeho základu odkoupil při Jankovi na statku v Těšeticích, kterýmž základem jemu povinnen byl. (Brandl. p.úh. I. 51.) Tomu třeba tak rozuměti, že Janek z Těšetic 5 hřiven grošů Vojslavovi z Ustína dlužen byl, ale nezaplativ dluhu, statek svůj prodal Michalcovi z Těšetic, tak že Vojslav neměl záruky, že dluh svůj dostane zpět. Zdaž tento Vojslav nějaký majetek v Ustíně měl, nevíme, ale hádati smíme.

V té vsi připomíná se již ve 14. století mlýn, ale okolo r. 1560 stála pusta; proč opustla, není nám známo. Na novo vystavěna jest okolo r. 1580. Později byly v té vsi dva mlýny, z nichž jeden dosud trvá. Druhý mlýn po zrušení kláštera Hradištského obec koupila r. 1795, ale zrušila a z rybníků zpuštěných učiněny úrodné pole a louky.

L. 1793 žilo v Ustíně 258 lidí v 33 domech.

L. 1839 bylo 35 domů a 277 lidí. (Volný a Švoy.)

Skalov.

V těch místech, kde nyní osada Skalov, stával druhdy dvůr „Skalov“, Ustínským pánům náležitý. Tento dvůr ale jest zrušen a na jeho místě r. 1786 zřízena osada S k a l o v.

L. 1793 žilo v ní 96 lidí v 26 domcích.

L. 1834 z větší části vyhořela.
L. 1839 žilo v té osadě 134 lidí.
Komu pozemky Skalovské dříve náležely, viz při Ustině.

Vojnice.

Vojnice, Ojnice, Onice, Ohnice: tolik rozmanitých jmen má ta osada a předce jen jedno může být dobré. Že poslední není pravé a tudíž že ta ves nemá jména svého od byliny „ohnice“ nazvané, odtud poznáno být může, že se nemluví: půjdeme do Ohnice, stojíme u Ohnice, vidíme Ohnici, nýbrž říká se, půjdeme do Ohnic atd. Ta okolnost ukazuje nám, že jméno osady té jest rodové, a poněvadž nebylo takových „křestných“ jmen, aby se byl kdy kdo jmenoval Oheň, On, Ojen, nezbyvá nám leč jméno Vojnice pro tuto naši dědinu a to tím spíše, čím hustěji jméno osobné Vojen, Vojec, Vojslav, Budivoj se vyskytuje. K tomu právě v nejstarších listinách nejčastěji Vojnice se píše, ale nikdy Ohnice.

V té vsi kapitola Olomucká držela ve 13. století již statky i vzdala r. 1343 4 lány, lázeň a 2 dvorce bratřím Janovi a Pavlovi z Vojnic. (Volný V. 422.)

L. 1275 zpomíná se jakýsi Vavřík z Vojnic („Woyniz“). Dipl. Mor. IV. 165. a týž ještě jednou r. 1276 (tamt. str. 179).

L. 1348 nabyl klášter Hradištský též jakéhosi dílu ve Vojnicích od Markvarta z Vojnic. (Volný V. 422.)

L. 1349. Petr Sulíkuv, vikář kostela Olomouckého závětem psaným dne 18. listopadu ke kostelu Olomouckému vzdal poplatný lán ve „Woyniczích, kterýž lán druhdy Oldřich fojt tamější držel a od něhož ho byl koupil. (Dipl. M. VII. 673.)

L. 1355 jakýsi Adam z Vojnic ze svého dvoru tu ve Vojnicích kostelu Olomouckému prodal 3 hřivny ročního platu. (Volný V. 422.)

L. 1365 Mikuláš z Nákla dal vložiti svůj dvůr ve Vojnicích Pešíkovi řečenému Frauentatrovi, kterýž jej podržel do r. 1389, kdež tento dvůr již držel jakýsi Jan Erart (Volný V.) který v Laškově zboží měl. (Brandl. pùh. 80.) Jiný dvůr tam ve Vojnicích r. 1397 kněz Matěj z Jevička prodal Janovi Rinflášovi*) z Kokor (Volný V.) Téhož roku týž Jan „Rinthflayss“ pohnal Řehoře Babku z Drahanovic. (Brandl. I. 84.) Jeho manželku „Jankovu Rynflášovu“ r. 1407 pohnal Zbyněk z Kokor z 50 hřiven, které u ní a její muže hotové položil, a ona jich vrátiti nechce. (Brandl. pùh. I. 129.) Tento Jan Rynfláš držel ten dvůr jen 2 léta, neboť prodal jej r. 1399 Olomouckému měšténinu Michalovi Rarožkovi (Volný V.), který jak z pùhonů viděti, hodně bohat jsa, drobné šlechtě peníze půjčoval, i čteme jeho jméno v knihách pohonných asi šestkrát, kdež dlužníky žaluje. (Brandl. pùh. I. 80. 94. 95. 114. 282.) Proto pochopíme, že statku Vojnického dlouho nedržel, vždyť r. 1408 měl zase Senici. Zdaž lichvářem byl, nechceme tvrditi, ale divného by to nic nebylo, poněvadž jen tak pochopíme lépe, proč se naše drobné zemanstvo vytratilo. Tento Michal Rarožek r. 1406 postoupil svůj statek Mikulášovi z Věžek. (Volný V.) Při témž čase zpomíná se Vítek z Vojnic, kterého r. 1406 Jan z Šonvaldu pohnal ze 100 hřiven, poněvadž za p. Petra z Kravař na Plumlově sliboval. (Brandl. pùh. I. 150. 195.) Zdaž i tento Vítek něco ve Vojnicích měl, nevíme, ale jisto jest, že před r. 1406 měla dvůr v „Ojnicích“ Budka (Budislava) „Václavova mater“ (Brandl. pùh. I. 165), než jak se podobá svůj majetek prodala témuž Mikulášovi z Věžek. Kdo její, Budcín, syn byl, můžeme toliko z okolností hádati; míněn tu zajisté Václav řečený Lžička z Uhřic, kteréhož později bratr Mikulášův před soud pohnal.

*) Petr Rynfláš byl okolo téhož času fojtem Olomouckým.

Pan Mikuláš z Věžek začal se odtud psáti z „Vojnic“ a r. 1407 Voka staršího z Holnštaina pohnal ze 24 hřiven a poručníkem toho pùhonu učinil bratra svého Alše řečeného „Bystřici“. (Brandl. pùh. II. 96.)

Před rokem 1410 Mikuláš z Vojnic byl již snad mrtev, neboť píše se bratr jeho Aleš z „Ojnic“. Pan Aleš toho roku pohnal Václava řečeného Lžičku z Uhřic „že mi jest zboží prodal za puol třetího sta hřiven groši a tu jsem jemu na tu kupí dal puol druha sta hřiven; tu mi měl pod jistým časem na to list zprávný učiniti a zboží postúpiti, a toho všeho neučinil atd.“ (Brandl. pùh. II. 197.)

Za nedlouho potom l. 1412 držel ten díl Jan z Podhájí řečený Jamka (Volný V.), ale jen co se dostal v držení, již ho Radslav z Rakových z 30 hřiven groši pohnal, „že mně odkúpil základu mého dvora v „Onicích“, ježto jsem měl na tom svého dluhu postíhati.“ (Brandl. pùh. II. 410.)

Těm slovům ze starších našich pořádků třeba tak rozuměti: Radoslav z Rakových 30 hřiven groši (asi 30 x 25 zl.) půjčil bývalému držiteli toho statku (tuším Alšovi z Ojnic), ale tento nezaplátiv dluhu, prodal statek svůj, tak že pro Radoslava z Rakových nebylo hypotéky, čili jak naši říkali „základu.“

Při téměř čase, když ve Vojnicích pan Jan z Podhájí seděl, něco v „Onicích“ náleželo abatyši a konventu od matky Boží v Králově Klášteře“ (Brandl. pŭh. II. 289.) A r. 1413 zpomíná se také Vznata z „V o j n i c“, který pohnav Jana Hlaváče z Ronova při s ním vyhrál („Vznata z „Onic“ přisud položil“), a i na statek Hlaváčův Bořutín l. 1415 uveden jest (Brandl II. 406, 457, 463). Nechat již tento Znata něco ve Vojnicích měl, nebo neměl, ale jisto jest že po Vojnicích se psal i potomek jeho „slovutný panoše Znata z Ojnic“, který r. 1442 ves Skrbeň držel.

Po smrti pana Jana Jamky z Podhájí okolo r. 1415 nabyl toho zboží Vavřinec Hájek z „Ojnic“, patrně syn páně Jamkův. Jakou při tento Hájek měl o Vojnice, z listiny české chované při kostele sv. Mořice v Olomouci vyzrozumíme širěji.

„My kněz Martin z Dobřan, archyprŷt a kanovník Olomucký a Jan ze Zdětína, purkrabě Olomucký vyznáváme . . . . , že jakož od několika let byla pře .... o dvŷr poplužný v Ojnicích („Woyniczyc“) jenž 7 čtvrtí oranej roli jma a přísluší ten dvŷr i s plným panstvím k oltáři sv. Jana Evangelisty v kostele sv. Maurycí, mezi knězem Konradem z Těšina dobrej paměti toho oltáře oltárníkem zjednej strany, a mezi slovutným Vavřincem Hájkem z Ojnic z druhy strany. — A přes to vyrčení a ŷmluvy ..... mezi nimi větší nesnáze a rŷznice o to znovu vznikla a tak trvala až do smrti svrchupsaného kněze Konrada. Po jeho smrti již jmenovaný oltář sv. Jana dán poctivému knězi Janovi ze Zlína, vikařimu kostela Olomuckého. A on chce bez zmatkuov a ŷplně toho záduší a spravedlivě požívati: tak i on kněz Jan oltárník i svrchupsaný Vavřinec chtěje o ty záště bez dalších soudŷ ..... mēti konec .... přišli jsou na nás a naše ohledání. A my kněz Martin a Jan purkrabě ..... vyřkli jsme .... Ve » jměno Boží nejprv, že jakž ten dvŷr v Ojnicích sedmi čtvrti roli i se všim plným panstvím od starodávna slušel jest . . . k oltáři sv. Jana ..... aby toho dvora i tej roli sedm čtvrti i s lidmi poplatnými s ouroky i se všemi požitky Vavřinec Hájek bez meškání .... nic sobě, ani svým synŷm, ani erbuom .... tu na tom dvoře ani na ty roli, ani na těch lidech práva a vlastenství zachovávaje, postŷpil knězi Janovi oltárníkovi.... a budoucím potomkŷm a oltárníkŷm.

Dále všechny zápisové listy a nesnáze i náklady .... aby pominuli a to pod základem šedesáti hřiven, polovice nám svrchupsaným hádcem a druhou polovici straně, kterážby toto naše smluvení a vyrčení přijala a držala. Druhá strana, kterážby toho nezdržela ..... má dáti a zaplatiti beze vši milosti. A tomu na svědomí naše pečeti přivěsili jsme k tomuto listu a .... připrosili .... velebných knězi, kněze děkana a kapituly kostela Olom., že jsou pečet kapitulní, a připrosili jsme slovutných panoší Znaty z Ojnic, Ondřeje Sterna z Lychticz, Franka z Hartmanova, že jsou podle nás bez jejich škod své pečeti k tomuto listu přivěsili. A já kněz Jan Oltárník .... přijal jsem to vyrčení .... a tomu na svědomí svŷ pečeti .... přivěsil. — Též i já Vavřinec Hájek .... přijal sem .... to ŷmluvení ... a ... svŷ vlastní pečeti .... také přivěsil. Jenž jest dán v Holomouci, léta od narození 1442 (tisíc čtyry sta čtyřicátého druhého) v tu neděli provodní.“ (Fundáčnı kniha u sv. Mořice v Olomouci.)

Pan Vavřinec Hájek z Ojnic měl jak se ukazuje 3 syny Filipa, Jana a Pavla, avšak jen Pavel uvázal se v to zboží a držel je již r. 1454, jakož vychází z hlavního listu Kryštofa z Pěncína, za něhož spolusliboval (fundač. kniha mořická f. 250) podepsav se „Pavel Hájek z Podhájí.“ Tomuto Pavlovi bratř svrchupsanı r. 1464. Vojnice do desk vložitı dali t. j. vzdali se všech nárokŷ na otcovskŷ statek. (Volný V.)

Zboží Pavlovo dostalo se později Hynkovi z Kuncic a od něho r. 1505 Mikulášovi z Olomouce, nejvyššímu písaři zemskému a jeho panı manželce Kateřině. (Volný V.)

L. 1527 Jan z Jemnice, děkan a kanovník Olomucký vyznává, že robotný Valentin Masař z „Ojnic“, řezník, 16 groši bílých ročního platu na láně svém mezi „Jan Vacŷ“, synem a „Váchova“, vdovou položeném tam v „Ojnicích“ za 8 zl. prodal ke kostelu sv. Mořickému (f. 539). Tomu třeba tak rozuměti, že řečený „Masař“ jen s povolením své vrchnosti mohl dluh na statek svŷ učiniti, tuto 8 zlatých uherských, kteréž dostal ze záduší od kostela Mořického, načež mu bylo ročně pokládati 16 groši bílých ŷrokŷ.

L. 1545 byl pánem na „O j n i c i c h“ pan „Michal Závıše Bıtovskŷ z Slavikovic a na Drahanovicích“, kterýž prodal „dva zlatá a čtyry groše peněz bílých, za groš 7 peněz bílých počítajíc, za třicet a dva zlatá platu ročního na svém vlastním zboží ve vsi Ojnicích velebnému knězi mistru Janovi farářı sv. Maurycyho“. (Mořická fund. kniha l. 545.)

Okolo r. 1598 dva sedláci „z Onycz“ na sv. Václava pokládali 3 zl. 18½ gr. k oltáři sv. Jana v kostele Mořickém.

Okolo r. 1618 dávali lidé z „Onycz“ k témuž kostelu na sv. Jana Křtitele 11 kuřat, na sv. Václava 7 slepic, na sv. Martina 17 měr pšenice; nad to 7 měr ovsa.

Který díl Vojnic p. Michal Záviše držel, můžeme snadno uhadnouti, neboť do nedávna asi půl druhu lánů pozemků Vojnických hledělo k Drahanovickému panství; asi půl sedma lánů ke zboží kláštera Hradištského a 9 lánů ve zboží Olomucké kapituly t. j. k proboštví sv. Mořickému. Pod kapitolu Olomuckou hleděla čísla 1. 2. 3. 8. 14. 15. 17. 19. 21. 22. 23. 25. 30. 31. 32. 35. 36. 40. 42. 43. 47. 48. 49. 51.

L. 1793 žilo ve Vojnicích 337 lidí po 42 domech; L. 1839 - 357 v 48 domech.

Rataje.

V listině znamenitého biskupa Olomuckého kněze Jindřicha Zdika z r. 1131 mezi statky kostela Olomuckého zapsán jest také jeden lán „Ratagih“ t. j. v Ratajích (Diplom. Mor. I. 206).

L. 1202 kněz biskup Robert tamtéž v Ratajích vzdal ke kostelu Olomuckému druhý lán, což král Přemysl Otakar r. 1207 potvrdil (Volný V. 555.)

V závětu téhož biskupa ok. r. 1232. pořizeném čteme toto: „Lán biskupský v Ratajích (Rathay) i druhý, kteréhož jsme tam nabyli, s pěti hřivnami (ročního platu) vzdáváme ke kostelu Olomuckému .... Z Rataj t.j. z důchodů Ratajských bude povinen děkan kapitulní ty 3 dni, kdy se budou sloužiti 3 mše (jedna za biskupy a kanovníky Olomucké, druhá za rodiče biskupovy, třetí za odpuštění hříchů) oběd dáti kanovníkům“. (Dipl. Mor. II. 242.)

Toto biskupovo dáni markrabí Přemysl Otakar r. 1234 co se Rataj týče potvrdil a zároveň v Ratajích („Ratay“) krčmu kanovníci od královských poplatků svobodnu učinil. (Dipl. U. 285). Jedno a též potvrzení od téhož Přemysla Otakara, tehda již krále českého, čteme k r. 1256. (;Dipl. III. 217. 218.)

L. 1297 uklízen jest spor mezi p. Vseborem z Náměště a kapitulou Olomuckou o nějaké pole v Ratajích (viz u Luběnic).

L. 1301 připomíná se jakýsi Vlk z Rataj, rytíř čili man biskupský (snad z druhých Rataj). (Dipl. V. 124.)

Co Švoy vykládá o Bohuslavě z Rataj, kteráž statek svůj vzdala konventu sv. Jakubskému v Olomouci, netýká se těchto Rataj, nýbrž odnáší se ke Kroměřížským Ratajům.

L. 1351. Matěj ze Senice vzdal svůj statek Ratajský též ku kostelu Olomuckému (Volný V.), čímž tuším celá obec již ke zboží kostela Olomouckého, při němž dosud jest, se dostala. Co dále čteme ve Volném o Elišce z Rataj, Pustoměrské abatyši, o Štěpánu řečeném „Telecí Hlavě“ a jiném k pravdě podobněji odnáší se k druhým Ratajům.

L. 1743 vystavěna byla kaple Ratajská Matoušem Novotným. Spisovatel zápiskův obce ratajské sám udává, že zmíněný stavitel jemu byl řekl, že dali na tu kapličku prý 100 zlatých.

L. 1747 lehla popelem obec Ratajská. Plamen vyšlehl u Jana Nepožitka. V listinách Ratajských uvádí se též, kdy nastaly peníze kuprové, vypisuje se věc takto: L. 1760 vyšla první mince kuprová pěti braků. Bědní brak: půlgrošáky do groše dva; druhý krejcarey tři do groše; třetí patáky čtyry do groše; čtvrtý troníky šest do groše; pátý vídenský, 12 do groše.

Za týchž let „z e m č a t a“ donesena ze Šumvaldu jakýmsi Krupkou a sázena. Praví se, že nikdo z počátku jablka zemského okusiti nechtěl, ježto o zemčatech doposud slechu dechu nebylo.

L. 1769 zorány trávníky nad pivovarem těšetickým a nazvány „polem obecním.“ (Kn. rat. obec.)

L. 1770 čísla vyvěšována na domech v obcích jednotlivých z rozkazu Marie Teresie. Čísla Ratajských psal jakýsi Husar za přispění Ig. Krupky.

Obecní hospodu, r. 1740 vystavenou, odkoupil od obce Jos. Kubíček r. 1784 za 250 rýnských. Zmíniti třeba, že „hospoda stará“ ne na místě nynějším stála, nýbrž ve středu dědiny na dolním konci za rybníčkem. Pole hospodského bylo 21. měřic. Za peníze, jež utržili Ratajští z hospody, zařídili kovárnu obecní.

L. 1799 vsazeny lípy trávníkové muka boží stínící, od Jiříka Stejskala a Flor. Maršálka, kteréž lípy z lesa náměštského přivezeny jsou. Kříž u cesty pastviskové dal

vytesati domkař Ant. Kožušníček z Rataj za 100 rýnských u Fišera z Boskovic. Obec Ratajská uvolila se tehdy na opravu kříže všemožně přispívati, sebe menší poškození pak obnovením odstraniti.

Zajímavá událost vypisuje se v listinách ratajských z let 1804 pochodící. Tehdy nastali u vojska („landvěři) „zeměbranci.“ Z těch bylo každému sebe letitějšímu do cviku vojenského na jistý čas se odebrati, ženy, domu a hospodářství mimo starost pustiti. Cvičení pak dělo se za dnů svátečních odpoledne. Z toho povstala vzpoura v Hněvotíně, odkudž krajského a vrchního ženy, ostrými vidlicemi ozbrojené, vyhnaly. Však měla zlomena býti moc ženská silou dvou setnin pěchoty a škadronou jízdy, kteráž dobrala se do Hněvotína dne 3. června t. r., milé ženušky sjímalá a do Olomouce zavedla. V Olomouci před radnicí trest vykonán tím, že každá notný pardus čtyř až i pěti desítkový trpělivě přijala — a do třinědělňního chládku dána jest. Těhotných žen netrestali; však ortel důkladně zpepřen.

L. 1821 postaveny v Ratajích světničky strážníkům. Úřadovali v Ratajích tehda Fr. Záhora, rychtář; Jak. Sedlák, starosta, za konšelův Jana Vitáska a Jana Kubíčka.

Domkaři povinováni byli jistý počet vepřovic nasušit. Věc tak vyměřena, že každému domkaři uloženo tisíc vepřovic nadělati. Kamení vozilo se ze skály náměštské, dříví z hor laškovských. Zedníci byli tito: Frt. Vykydal z Drahanovic, mistr; tovaryši Bernart Vykydal, tolikéž z Drahanovic, Dohnálek a Gurník z Čech; tesař Kryl z Kyniček. Strážníci tehdejší sluli: Jan Nepožitek, Jan Kavčík, který byl i hotařem.

L. 1823 nové korouhve zjednaly Rataje za 204 zl. Obci hospodařil tenkrát Ig. Hrachovina.

L. 1827 připomínají listiny Ratajské strašný pád dobytčí, jakýž po všem tehdy okolí zavládl. V Ratajích padlo 53 krav.

L. 1833 ještě hůře zahnízil se pád dobytka hovězího v Ojnicích, kdež 204 dobytčata morem zhynula.

Z dob nejnovějších vzpomínají listiny Ratajské ohně, kterýž L. 1866 v den sv. Václava vyšlehl a mnoho stavení a stodol požehl.

L. 1839 žilo v Ratajích po 45 domech 295 obyvatelů; přibyl od r. 1793 jen o 7 chalup a o 7 (!) lidi.

Doslov.

Ve spisku tomto jednotlivé události týkající se farnosti Těšetické pořádkem letopisným sestaveny jsou, jak jsem je na ten čas ze zřidel přístupných sestaviti mohl, ale nelze pochybovati, že časem mnohem více ještě přičiněno býti může.

Proto také z těchto krátkých zpráv čtenář laskavý toliko pozná, že kdysi bylo jinače, než nyní jest, ale aby se úplně vmyslil v ony doby staré, třeba čtení i spisů jiných jako Palackého „Dějin národu českého“ a Budíkových „Dějin Moravy.“ Proč markrabí moravští statky dávali klášteru Hradištskému? Proč malí páni a šlechtici i zemané statků pozbývali? Proč naše vesnice ani na počet čísel ani na počet obyvatelstva nerostly, kdež města ohromně se zmáhala? K těm a podobným otázkám důležitým těžko odpověděti a přece tak potřebno jest pro nás z minulosti bráti poučení pro přítomnost.

Jen jedna věc nám jista býti se vidí: že nynější stav selský vstupuje do člepějí bývalých zemanů, neboť dělením, drobením a zadlužením pozbývá svých statků. Běda stane-li se časem tak se selským stavem v ústrojí státním tak důležitým, jak se stalo s drobnou šlechtou. Dokud bylo mnoho drobné šlechty — jejíž místo zastává nyní selský stav — bylo i s národem dobře: jakmile veliká panství povstala, rozhodovali jednotlivci, držitele těch panstev, o prospěchu svém, na národ zapomenuli.

Poroučeje do přízně svých farníků tento spisek vzdávám srdečné díky za hojně přispěvky svému bývalému učiteli, p. professoru V. Praskovi a také sl. redakci časopisu „Pozoru“ za ochotu, s jakou se přičinila o brzké vydání otisků.